

Magyar Gyógyszerésztörténeli Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 június 22.

BUDAPEST VIII. KERÜLETÉNEK (JÓZSEFVÁROS)
GYÓGYSZERÉSZTÖRTÉNETE 1950-IG

Írta és szerkesztette: Szmodits László

BUDAPEST

2018

Bevezető

Budapest VIII. kerülete a Józsefváros. Mai területe 6,83 km². Azonban 1950 előtt még kisebb volt a kerület, mert a Fiumei úttól és az Orczy úttól kieső rész még Kőbányához tartozott. Így a korabeli terület még 3,338 km² volt. Az elnevezését 1777-ben a trónörökösztől, a későbbi II. József királytól kapta.

1718-ban már húsz majorság működött ezen a területen. Az Illés utca környékén volt Mosel József városi bíró, a későbbi pesti polgármester gazdasága, de akkor már köztulajdonban birtokok is voltak. A hordalékos talajon meghonosodott a szőlőművelés, és már virágzó kertészetek is voltak. Ez a terület az 1720-as években kezdett benépesülni. A következő évtizedekben már téglavetőket nyitottak. A felszín alatt húzódó agyag jó volt a tégláégetésre, de vályogházak építésére is használták. Az építkezések és a betelepülés az 1785. évi állatvásár idehelyezésével meggyorsult. Ekkor jelentek meg a kerületben a középületek (1).

Mária Terézia 1769-ben alapította meg Nagyszombatban a Magyar Királyi Tudomány egyetemet. 1770-ben előbb Budára, majd Pestre költözött. A XIX. század második felében nyílt meg az Orvosi Kar Üllői út 26. szám alatti épülete. Az 1870-es években épült fel az Üllői úti klinikai negyed.

A pesti polgári kórház (Rókus kórház) építését 1791-ben kezdték meg. Azonban ez csak egy 80 ágyas szegényház lett volna. Ezért egy újabb rész hozzáépítésével 1798. V. 24-én, 228 ágyal nyílt meg a kórház.

Dr. Pajor Sándor 1889-ben alapította meg a róla nevezett vízgyógyászati intézetet a Szentkirályi utca 14. szám alatt. 1909-1910-ben épült fel a Vas utca 17. szám alatt az egyik legnagyobb és legrágább

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 június 22.

magángyógyintézet (Pajor szanatórium). Elsősorban belgyógyászati, sebészeti és vízgyógyászati betegeket láttak el. 1926-tól nyílt meg a rákbeteg-osztály. Az 1930-as években már 150 ágyasra bővült. A kórházat 1948-ban államosították, 1954-től Balassa János kórház-néven működött 2007-ig (2).

A Szentkirályi utca 40. szám alatt működött a Magyar Posta Betegbiztosító Intézete. 1951-től itt alakították ki a Központi Stomatológiai Intézetet.

A Magyar Nemzeti Múzeum létrehozása Széchenyi Ferenc nevéhez fűződött, aki tudatos gyűjtőmunkájával a nemzeti közművelődést kívánta szolgálni. Eredetileg 1803. XII. 10-én nyílt meg a belvárosi Pálos Kolostorban (ma V. kerület, Eötvös Lóránd utca 5-7.). Az 1807. évi országgyűlés 24. törvénycikke intézkedett arról, 1817-ben pedig a Múzeum-kert Batthyány-villában talált otthonra. Az 1832-38. évi országgyűlés félmillió Ft-t ajánlott fel egy új múzeumi épület felemelésére úgy, hogy ez az összeg ne terhelje meg az adózó lakosságot. Pollák Mihály tervei szerint 1837-1846 között készült el az épület. Itt kapott helyet az Országos Széchényi Könyvtár mellett a Képtár, az Állattár, a Növénytár, az Óslénytár, a Néprajzi Tár, a Régiség- és az Éremtár (1).

1837-ben nyílt meg a Rákóczi út elején az első Nemzeti Színház, Pesti Magyar Színház néven. 1908-ban nyílt meg a Nemzeti Színház Blaha Lujza téri épülete. Sajnos ez is csak 1964-ig működött, mert a Kelet-Nyugati Metró építésének áldozata lett.

1868-ban alakult meg mai VIII. kerület területén, a Kőbányai úton a Magyar Belga Gép- és Hajóépítő Társaság, a MÁVAG gyár elődje. 1872-ben kezdte meg a működését az Első Magyar Vagyongyár, amely elsősorban járműgyártással foglalkozott. Gazdasági szempontból 1880-ban a Ganz gyárhoz kapcsolódott. Jóval később, 1924-ben készült el az első 424-es mozdony. Hatalmas területen több, mint 7 ezer dolgozóval működött. A Ganz és a MÁVAG gyár egyesülése 1958-ban történt meg. Az 1987. évi privatizációval több száz önálló részre szakadt. Sajnálatos, hogy ezek az üzemrészek lassan tönkrementek az 1990-es évek elején. A kerületben jelentős üzemek voltak még a Taurus Gumiipari Vállalat, a Május 1 Ruhagyár és Minőségi Cipőgyár (1).

A közművelődést szolgálta a Fővárosi Könyvtár (ma Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár) létrehozása. Előzőleg több helyen működött. 1931-ben költözött a Baross utca-Reviczky utca sarkán lévő Wencklein palotába. Külön érdekessége a Budapest gyűjteménye, amely hatalmas fővárosi helytörténeti anyagot tartalmaz (3). A Magyar Természettudományi Múzeum eredetileg a Magyar Nemzeti Múzeumban működött. A múzeum központja azonban a Baross utca 13. szám alatt volt. Az egyes részlegei, így a Növénytár a Könyves Kálmán körútra került. 1969-től az Ásványtár a Ludovika épület Korányi Sándor utcai oldalára került.

A Budapesti Tudományegyetem, 1921-től Pázmány Péter Tudományegyetem Természettudományi Kara a Múzeum körúton működött. Területén van a Gólyavár elnevezésű előadóterem. Itt a természettudományi és tanári képzést is szerezhettek a végzett hallgatók. A budapesti gyógyszerészhallgatók az elméleti és a

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 június 22.

gyakorlati ismeretek egy részét itt tanulták meg. Átalakítások során ide költözött a Bölcsésztudományi Kar. A Természettudományi Kar pedig a XI. kerületbe, a Petőfi híd budai hídfője alsó részén működik.

Az egyetemi növénytan oktatását szolgálta az Illés utcai Fűvészkert. Az eredeti területének nagyobb része az egyetemi klinikákhoz került. A mai területe 5,5 hektár. Az egzotikus növényeket a Pálmaházban tartják. Molnár Ferenc író „A Pál utcai fiúk” regényének egyik jelenete itt játszódott. Számos magyar botanikus szobrát is megtalálhatjuk itt. Az egykori Pál utcában a XIX. század második felében valóban létezett a „grund” (4).

A Vas utcában nyílt meg 1865. I. 2-án a Színművészeti Főiskola. 1877 X. 4-én nyílt meg a Bérkocsis utca és a Röck Szilárd utca sarkán az Országos Rabbiképző Intézet, amely az egyetlen ilyen intézmény volt Közép-Európában. Így a szomszédos országok rabbi-jelöltjei itt készültek fel a vallásos hivatásuk betöltésére. Az intézet vezető tanárai valamennyien nemzetközileg is elismert tudósok voltak (5).

Az 1879-ben megnyílt Budapesti Állami Közép-Ipartanoda, később Bláthy Ottó Főiskola. A Tavaszmező utcában 1898-ban nyílt meg a Magyar Királyi Állami-iparos-iskola, a későbbi híres Kandó Kálmán szakiskola.

A Magyar Rádió adásait 1925. XII. 1-től a Bródy Sándor utca 5-7. szám alatt lévő stúdióban indították el a Budapest közelében lévő Lakihegyi adótorony felé. A próza mellett már egyre nagyobb számban a zeneművek is szerepeltek a műsorokban.

A Józsefvárosi Színház 1933 decemberében nyílt meg a Kálvária téren 543 férőhellyel. Igazgatója Erdélyi Mihály volt az 1949. évi államosításig. Az előadások nagyon népszerűek voltak. Hétköznap kettő, vasárnap három színdarabot adtak elő. A színház ma is működik (6).

A II. világháború súlyos károkat okozott a kerületben. Az épületek 90%-a megsérült, 36 ház tönkrement, 4398 lakás lakhatatlanná vált. A városi közlekedés megbénult, akadozott a gáz- és az áram-szolgáltatás. Hosszú ideig tartott az újjáépítés. De a romok között hamar megindult az élet. 1945. IV. 5-én már megkezdődött az iskolai oktatás. Május 1-én megindult a 6-os villamos a Körúton. 1950. I. 1-től a történelmi Józsefváros kiegészült a Hungária körútig. Az 1950-es években még sok kisiparos működött a kerületben. A kerület jelentős számú munkás-társadalma megteremtette a sajátos munkáskultúrát (1).

Az 1956-os forradalom nyitánya a Magyar Rádió székházánál kialakult harc volt. Meghatározó szerepet játszott itt a Corvin közli csoport magatartása (1).

A kerületben a város-rehabilitáció révén több új lakótelep alakult ki (Corvin negyed, a Baross utca-Szigony utca-Práter utca).

A Józsefváros népessége (7)

ÉV	LAKOSSÁG SZÁMA	ÉV	LAKOSSÁG SZÁMA
1870	42331	1949	139673
1880	65083	1960	142783
1890	94528	1970	139000
1900	141056	1980	110538
1910	164255	1990	92386
1920	158765	2001	91787
1930	154485	2011	76250
1941	164058	2017	76152

Gyógyszertárak

Szent Szív gyógyszertár

A budai Várban lévő katonai gyógyszertárat Beer József Kajetán 1761-ban azzal a feltétellel vásárolta meg, hogy ott a nyilvános gyógyszertárban a lakosság gyógyszerellátását fogja szolgálni. A gyógyszertár eredetileg az I. kerületi Várban, a Dísz tér 13. szám alatt működött Fekete Sas néven. Az 1800-as évektől a „császári és udvari gyógyszertár” nevet vette fel. 1906-ban a 131391-1906. B. M. számú rendelet hozzájárult a gyógyszertár áthelyezésére a VIII., kerületi Baross utca 44. szám alá. Ekkor vette fel a Szent Szív elnevezést. A gyógyszertár reáljogúságát a budai helytartóság a 270351-1856. számú rendeletével ismerte el. – Tulajdonosok: 1761: Beer József Kajetán, - 1781: Götz Ferenc, - 1841: Grünberger Ferenc, - 1857: Majláth Rudolf és felesége, - 1859: Bakács Sándor, - 1866: Bakács örökösök, - 1868: Pichler Győző, - 1872: Telkessy Iván, - 1912: Telkessy örökösök, - 1919: Bartha Endre és felesége, Hoffmann Olga, - 1919: Weöres Gyula és felesége, Gayer Sarolta, - 1933: özv. Spergely Imréné és fia, dr. Görgő Tibor, Ember Elekné, - 1942: Réthelyi Géza, Réthelyi Károly, dr. Görgő Tibor, - 1943-1950: Réthelyi Károly, dr. Réthelyi Jenő, kezelő: Réthelyi Károly (8).

Magyar Korona gyógyszertár

Müller Ferenc 1790-ben nyitotta meg a gyógyszertárat a pesti Hatvani kapunál (ma Kálvin tér). Sajnos az alapító okirat nem maradt fenn. A pesti tanács 1793. X. 3-án a Helytartótanácsához intézett 24755. számú jelentéséből erről értesülhetünk. A gyógyszertár eredeti helyén az 1930-as években állt a Pannonia szálloda. A gyógyszertár egy ideig a Rókus kórházat is ellátta gyógyszerekkel. A gyógyszertárat a Helytartótanács 1823. XII. 9-én kelt rendeletével áthelyezték a Baross utca és az Üllői út sarkán lévő sarokházba (30325. számú helytartótanácsi rendelet). Később pedig a Múzeum körút 18. szám alá (Múzeum utcasarok) költözött. A gyógyszertár reáljogúságát a budai helytartóság a 221904-1855. számú rendeletével ismerte el. Ma, 2018-ban csaknem ugyanazon a helyen, a Kálvin tér 12. szám alatt ma is működik a Kálvin téri gyógyszertár.

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 június 22.

Tulajdonosok: 1790: Müller Ferenc, - 1799: Frühbauer Domonkos, - 1815: özv. Frühbauer Domonkosné, - 1822: Frühbauer Domonkos Ferenc, - 1848: Sztupa György, - 1884: Kriegner György és felesége, Sztupa Eugénia, - 1904: özv. Kriegner Györgyné, Sztupa Eugénia (†1919. IV. 5.), - 1919: özv. Kriegner Györgyné örökösei, Mér Gyula kezelő, - 1923: Matolcsy Károlyné, Sztupa Phoebe Polydora, Szeverényi Béla kezelő, - 1932: dr. Matolcsy Károly és felesége, Sztupa Phoebe Polydora, - 1940: özv. Matolcsy Károlyné, Takács István kezelő, - 1945-1950: Matolcsy György felelős vezető (9).

Sztupa György (Nagyvárad, 1912. VIII. 5. – Budapest, 1884. IX. 9.)

A Pesti Tudományegyetemen 1834-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A pályáját Esztergomban kezdte. Majd Bécsben és Pozsonyban dolgozott. 1841-ben megvásárolta Aradon Borosné gyógyszertárát. 1848-ban megvásárolta a pesti Kálvin téri gyógyszertárát, amelynek a haláláig volt a tulajdonosa. Részt vett az 1848/49. évi szabadságharcban. A nemzetőrség századosává léptették elő. Majd több közhasznú szervezet tagja lett. Sokat foglalkoztatták a gyógyszerészi szakügyek. Felvázolta 1857-ben a legfontosabb tennivalókat a gyógyszerésztudomány előbbre vitelért. Sokat fáradozott a gyakornokképzés érdekében. 1875-ben a fehértemplomi kerületben országgyűlési képviselővé választották. A halála után a lánya, Sztupa Eugénia a férjével, Kriegner György gyógyszerésszel vezette a családi gyógyszertárát. Eugénia lánya, Sztupa Phoebe Polydora, Matolcsy Károlyné (1900-1965. I...) volt 1923-tól a gyógyszertár tulajdonosa (10, 11).

Kriegner György (Keresztúr-Pusztá, Temes megye, ma Románia, 1853... - Budapest, 1903. XII. 30.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1874-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Az alkalmazott éveit után 1878-tól lett a pesti Magyar Korona gyógyszertár társ-tulajdonosa. A felesége a tulajdonos, Sztupa György lánya, Eugénia volt. A gyógyszertár tulajdonosa volt 1884-től a haláláig. Számos ismert gyógyszerféleséget forgalmazott: tokaji kina vasbor, Kriegner-féle Reparátor. Bekapcsolódott a szakmai ügyek irányításába. Tizenegy éven keresztül volt a Budapesti Gyógyszerész Testület alelnöke. Dr. Winkler Lajossal a porkapszulák felnyitására befúvógépet szerkesztett 1891-ben. A pusztapékli birtokán rizstermelő telepet létesített, amellyel előbbre vitte a mezőgazdasági termelést. A halála után a felesége, Eugénia volt a gyógyszertár hasznélvezője az 1919. évi elhunytáig (12).

BÁNYÁSZOKNAK

BIZTOS SIKER

A Krieger-féle **REPARATOR** a budapesti Szt.-Istókus kórházban 136 eset közül 129-ben teljes gyógyulást eredményezett. Csúsz és köszvény ellen, valamint reumas fejszagatásai ilyen eredményt eddig egy szerszem tud felmutatni.

és gyógyulás, biztos szabadulás a csúsz, köszvény, szúrás, szaggatás, hasogatás, nyílalás, a türetetlen derék- és hátfájás, csonfájdalom kínjaitól csak a világszerte ismert és sokszorosan kitüntetett **KRIEGER-féle**

A Krieger-féle **REPARATOR** ötvizetek óta páratlan eredménnyel használják külsőleg bedörzsolésre és hatásában igazán felülmúlhatatlan. Ha szenvedünk, vagy szenvedőt látunk, ne mulasszuk el a **REPARATOR** ajánlani.

Reparator

(Spiritus petrae camphoratus)

KÖSZVÉNY!
 Tekintsem Krieger Gyógyszerészi utrók (szellemi) Budapest, Indócsanak város magasan arra, hogy ismeri a "völgypont" és kitűnően megértheti. Hogy érez a köszvényes betegek állapotát és megértheti. A köszvényes betegek számára a Reparator a legbiztosabb és leghatékonyabb gyógyszer. A köszvényes betegek számára a Reparator a legbiztosabb és leghatékonyabb gyógyszer. A köszvényes betegek számára a Reparator a legbiztosabb és leghatékonyabb gyógyszer.

használatával képzeltető, mert ez a kitűnő szer **kizárólag csak csúsz és köszvény, reuma, a meghűlésből eredő betegségek gyógyítására van hivatva.** Ne próbálgassanak tehát a betegek egyéb dolgokkal, hanem használják a csúszos és köszvényes betegeknek igazi biztos gyógyító szerét a **Krieger-féle REPARATOR.**

ELISMERÉS!
 Mégis ismét ismét. Nem tudták sejtetni, hogy Önkök Reparatorát kitűnően megérthi. Hogy ismerek a köszvényes betegek számára a Reparator a legbiztosabb és leghatékonyabb gyógyszer. A köszvényes betegek számára a Reparator a legbiztosabb és leghatékonyabb gyógyszer.

Már néhányzori bedörzsolés után fényes sikerrel gyógyít, amit a köszvönő levelek tömege igazol. Fagyás eseteinél is kitűnő hatásu.

Kis üveg 1 korona, nagy üveg 2 korona.

Postán bérmentve 5 kis üveg 5 korona, vagy 3 nagy üveg 6 korona.

Kapható minden gyógyszerárban, de a legbiztosabb, ha direkt a készítőnél rendelik és a levelet így címzik:

KORONA GYÓGYSZERTÁR BUDAPEST, VIII., RÁLVIN-TÉR 7.

Postai számküldés naponta utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után.

44 év óta gyógyítja a szenvedő emeriséget páratlan eredménnyel az egész világon.

Köszvönő levelek. Köszvönő levelek.

Dr. Matolcsy Károly (Zilah, Szilágy megye, 1889. XI. 19. – Budapest, 1940. VII. 25.)

Katonatiszti családból származott. Előbb a Wiener Neustadti katonai akadémiát végezte el. 1910-ben Bécsben főhadnagyi rangot kapott. Harctéri szolgálatot teljesített az I. világháborúban. Részt vett a második isonzói piavei csatában is, majd Albániában szolgált. A harctéri szolgálataiért több kitüntetést kapott. 1918-ban elhagyta a katonai pályát. Ekkor megnősült, a felesége Sztupa Phoebe Polydora volt. Keszthelyen beiratkozott a mezőgazdasági akadémiára, ahol okleveles mezőgazdásszá avatták. Ezen a pályán nem működött, mert 1929-ben a Pázmány Péter Tudományegyetemen gyógyszerészi, 1934-ben gyógyszerészi oklevelet szerzett. Közben 1932-től a Budapesti Magyar Korona tulajdonosa lett a feleségével együtt. A Budapesti Gyógyszerész Testület alelnöke volt 1935-től. Sokat fáradozott a gyógyszerészi etika érvényesítéséért. Fiát, dr. Matolcsy Györgyöt a gyógyszerészi pályára nevelte. A halála után 1944 végéig a felesége volt a gyógyszertár tulajdonosa (13).

Dr. Matolcsy György (Budapest, 1920. IV. 2. – Budapest, 1992. XI. 29.)

A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1942-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A pályáját a budapesti Műszaki Egyetem Szerves kémiai technológiai intézetében kezdte, ahol 1947-ben doktori fokozatot szerzett. Közben a családi gyógyszertár tulajdonosa volt. Majd orvos-biológiai munkát végzett. A Magyar Tudományos Akadémia Növényvédelmi Intézetében 1952-től 1989-ig a szerves kémiai osztály vezetője volt. A rovarkártevők ellen olyan vegyületeket állított elő, amelyek környezetbarátok és szelektívek voltak. Az emberre és az állatra nem voltak mérgező hatásúak. Több olyan vegyületet állított elő, amelyek nemzetközi szabadalmi védelem alatt álltak. A Budapesti Orvostudományi Egyetemen 1963-ban gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Elnyerte 1957-ben a mezőgazdasági tudomány kandidátusa, majd 1975-ben a doktora címet. Posthumus Akadémiai Díjat kapott 1993-ban (14).

Szent József gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Szkalla Antal gyógyszerész nyerte el az 1852. XI. 4-én keltezett 14903. számú kerületi főispáni leirattal. A végleges engedélyt a 23423-1854. számú helytartótanácsi rendelet adta meg. A kerület közepén lévő Templom tér (ma Kullich Gyula tér) bármelyik épületébe engedélyezte a rendelet a gyógyszertár felállítását. A patika 1854-ben a Templom tér 10. szám alatt nyílt meg. Azóta Szent József néven működött. – Tulajdonosok: 1854: Szkalla Antal, - 1896: dr. Szkalla László senior, - 1933: Szkalla László junior, -1945-1950: Kovács Andor hatósági kezelő (15) .

Szkalla Antal (Pest, 1821... - Budapest, 1896. XII.14.)

A Pesti Tudományegyetemen 1844-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Az alkalmazotti munkáját követően gyógyszertári jogosítványt szerzett és 1854-ben nyitotta meg a józsefvárosi Templom téren a Szent József gyógyszertárat. A fiát, dr. Szkalla Lászlót a gyógyszerészi pályára nevelte. Hosszas betegség után halt meg (16).

Dr. Szkalla László senior (Pest, 1871... - Budapest, 1933. III. 26.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1893-ban gyógyszerészi, 1896-ban gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Apja halála után ő lett a gyógyszertár tulajdonosa. Az Okleveles Gyógyszerészek Szövetségének aktív választmányi tagja volt. Gyakran látogatta a Kis Akadémia előadásait. A szakmájának élő, halk szavú, szerény ember volt. Fiát, Szkalla László juniort a gyógyszerészi pályára nevelte (17).

Szkalla László junior (Budapest, 1923. XII. 23. – London, 1981...)

A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1928-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Apja halála után ő lett a családi gyógyszertár tulajdonosa. A Budapesti Gyógyszerész Testület és a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület választmányi tagja volt. Nagyon jó barátságban volt Örkény Hugóval, a Csillag gyógyszertár tulajdonosával. Ezért emlékezett meg a fia, Örkény István gyógyszerész, író a leány testvéreiről, a Szkallalányokról a „Macskajáték” művében. A II. világháború végén elhagyta az országot és Londonban telepedett le (18).

Csillag gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Molnár János gyógyszerész, fővárosi vegyész nyerte el a belügyminiszter 10451-1872. B. M. számú rendeletével. A gyógyszertár 1873. V. 1-én nyílt meg a Kerepesi út (ma Rákóczi út) és a Csokonai utca sarkán. Az 52373-1894. B. M. számú rendelet megengedte a gyógyszertár áthelyezését a Kerepesi út és a József körút sarkán épülő házba. A gyógyszertár 1907. novemberében nyílt meg a Rákóczi út 39. sz. házban.

Tulajdonosok: 1873: Molnár János, - 1884: dr. Molnár Nándor, - 1896: Rosenberg Sándor, - 1918: Sztraka Ödön, - 1922: Willinger Pál, - 1927: Örkény Hugó, - 1939: Keresztény Gyuláné, Csilléry Hedvig, - 1942: Keresztény Gyuláné tulajdonos, Örkény Hugó üzlettárs., - 1945-1946: Örkény Hugó, - 1947-1950: Örkény István tulajdonos, Örkény Hugó felelős vezető (19).

Molnár János (Körmöcbánya, Bars megye, 1814. XII. 5. – Rákospalota. 1885. VI. 16.)

Selmecebányán volt gyakornok. A Pesti Tudományegyetemen 1838-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. A pesti Rókus kórház gyógyszertárában kezdte a pályáját. Itt 36 évig működött, 1861-től a gyógyszertár vezetője. Pest városi vegyésszé nevezték ki 1867-ben. Mintegy 80-féle víz elemzésén túl kőzeteket, talajokat és élelmiszereket is vizsgált. A gyógyszeralapanyagok cseppsúlyát is megmérte. A Homeopatha Gyógyszerkönyv tinktúráinak a színkép-elemzését is elvégezte. Gyógyszertári jogosítványt szerzett 1872-ben Budapesten. A Csillag gyógyszertár egy évvel később megnyílt, amelyet 1884-től már a fia, dr. Molnár Nándor vezetett. Számos tudományos közleménye jelent meg a szaklapokban. A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület igazgatótanácsi tagja volt (20).

Dr. Molnár Nándor (Pest, 1842... - Budapest, 1912. III. 18.)

Molnár János fia. A Budapesti Tudományegyetemen 1880-ban gyógyszerészi, 1883-ban bölcsészdoktori oklevelet szerzett. Dr. Than Károly egyetemi intézetében tanársegédként működött 1880-1883 között. Átvette 1884-ben a családi gyógyszertár vezetését. Komoly szerepet vállalt a Gyakornoki Tanfolyam 1888.

évi megindításában. A Magyar Kémiai Folyóiratot szerkesztette 1897-től. A Magyarországi Gyógyszerész Egyesület titkára volt 1899-1907 között. Ő rendezte be az Egyesület vegyvizsgáló állomását, melynek ő volt az első elnöke. Kezdeményezésére vezették be a barna színű üvegeket a fényérzékeny gyógyszerek tárolására. Számos közleménye jelent meg a szaklapokban (21).

Örkény Hugó (Szolnok, 1879. XI. 11. – Budapest, 1950...)

Eredeti neve Östreicher Hugó volt. Az Örkény nevet a belügyminiszter 96736-1906. számú engedélyével vette fel. A Budapesti Tudományegyetemen 1903-ban gyógyszerészi oklevelet szerzett. A pályáját németországi, franciaországi és angliai gyógyszertárakban kezdte. Budapestre 1905-ben tért vissza. Ettől kezdve több fővárosi gyógyszertár tulajdonosa volt (Szent Hermina, Szent Kristóf, Szentlélek). A leghosszabb ideig a Csillag gyógyszertár tulajdonosa volt 1927-től a haláláig. Nagy exportüzleteket bonyolított le. Értékes közgazdasági tevékenységéért 1924-ben kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki. Jó kapcsolatban volt a gyógyszerészekkel. Fiát, Örkény Istvánt a gyógyszerészi pályára nevelte (22).

Örkény István (Budapest, 1912. IV. 5. – Budapest, 1979. VI. 24.)

Előbb 1930-ban beiratkozott a budapesti Műegyetemre vegyész-mérnök-hallgatónak, de a tanulmányait két év múlva megszakította. A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1935-ben gyógyszerészi oklevelet szerzett. Még gyakornok korában kezdett írogatni. A Szép szóban jelent meg az első novellája. Közben folytatta a műegyetemi tanulmányait, ahol 1941-ben vegyész-mérnöki oklevelet szerzett. Az első novellás kötete is ebben az évben jelent meg. Munkaszolgálatosként a keleti frontra került. Két évig a Tambov melletti fogolytáborban élt, majd 1945-ben Krasznodarba került. 1946. XII. 26-án tért haza. A Csillag gyógyszertár tulajdonosa lett az államosításig. Bekapcsolódott a kor eleven irodalmi életébe. A Szépirodalmi Kiadónál vállalt lektori állást. 1954-től. Az 1956-os forradalom utáni években hallgatásra ítélték. Az EGYT Gyógyszergyár Orvostudományi Osztályának lett a munkatársa. Itt gyógyszerismertetőként is működött. Erről könyvet írt „Pisti a gyógyszergyárban” címmel dr. Kósa László gyógyszerész (1989). A szilencium 1963 után fokozatosan megszűnt. Így már újra megjelenhettek sikeres drámái (Tóték 1967, Macskajáték 1969) és a prózai kötetei (Egyperces novellák 1968, Időrendben 1973, Rózsakiállítás 1977). Az irodalmi groteszk bevezetésével emelkedett világirodalmi rangra. Elnyerte 1973-ban a Kossuth Díjat. A halála után Radnóti Zsuzsa gondozásában jelentek meg az életműsorozatának a kötetei (23).

Szent Keresztély gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Filó János gyógyszerész nyerte el a belügyminiszter 4870-1881. B. M. számú rendeletével. A gyógyszertár 1882. III. 3-án nyílt meg a Mátyás tér 2. szám alatt. Később, 1890-től a gyógyszertár a Mátyás tér 3. szám alatt működött. A neoreneszánsz stílusú officinát Vanicsek Lajos asztalos készítette. Az officina képe egy XIX. század végi gyógyszertárra emlékeztet. Az iroda-bútor is értékes. A gyógyszertár 1978. március végéig működött, mert 1978. április 5-én nyílt meg a közeli Auróra utcai rendelőintézetben egy 200 m²-es korszerű gyógyszertár. A gyógyszertárban készült az Égető Eszter film egy jelenete (24).

1981. őszén itt nyílt meg a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum Ernyey József gyógyszerésztörténeti könyvtára. Az 1950 előtti gyógyszerészi és természettudományi irodalom legfontosabb hazai és külföldi kötetei, a gyógyszerészi folyóiratok teljes anyaga, a gyógyszerkönyvek sokasága és egy gyógyszerész-adattár elegendő forrásanyagot nyújt a sikeres kutatáshoz (25).

Tulajdonosok: 1882: Filó János, - 1917-1950: Dr. Filó János.

Filó János (Szolnok, 1852. II. 22. – Budapest, 1917. II. 14.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1878-ben gyógyszerészi oklevelet szerzett. Az alkalmazotti évei után 1882-ben szerzett a budapesti Józsefvárosban gyógyszertári jogosítványt. Az 1882-ben megnyílt gyógyszertár Szent Keresztély néven működött. Számos sikeres és keresett gyógyszerkészítménye volt.

Jelentős szakmai-közéleti munkát végzett. A Budapesti Gyógyszerész Testület elnöke volt 1906-1917 között. Szerepe vállalt a Gyógyszerészségédek Betegápoló Segélypénztára fizetési nehézségeinek a megoldásában. Az ő elgondolása szerint történt az Egyesületi székház (Aggteleki utca 8, ma Kiss József utca 8.) megvásárlása és berendezése. Elérte az is, hogy a gyógyszerertári alkohol-forgalom adómentes legyen. Királyi tanácsosi címet szerzett 1909-ben. Fiát, dr. Filó Jánost is a gyógyszerészi pályára nevelte (25).

Dr. Filó János (Budapest, 1884. XII. 30. – Budapest, 1959. II. 19.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1909-ben gyógyszerészi, ugyanebben az évben a Kolozsvári Egyetemen jogi doktori oklevelet is szerzett. Apja halála után átvette a családi gyógyszerertár vezetését, amelyet az 1950. évi államosításig látott el. A munkáját mindig lelkiismeretesen, pontosan és nagy szakmai tudással látta el. Az államosítás után is gyógyszerészi pályán működött a haláláig (26).

Szent László gyógyszerertár

A gyógyszerertár személyes üzleti jogát Hazslinszky Károly gyógyszerész nyerte el a 88766-1884. B. M. számú rendelettel. A rendelet a gyógyszerertár elhelyezésére a mai Gutenberg tér környékét, a Bodzafa utca (ma Röck Szilárd utca), a Bérkocsis utca, a Kölcsey utca, a Kőfaragó utca és a Sándor utca (ma Bródy Sándor utca) találkozását jelölte meg. A gyógyszerertár 1885. VII. 9-én nyílt meg a Sándor utca 3. szám alatt. (Abban az időben a Körút felől kezdték el a házak számozását). 1892-ben áthelyezték a gyógyszerertárt a Röck Szilárd utca 18. szám alá. – Tulajdonosok: 1885: Hazslinszky Károly, - 1904: Váncza József, - 1911: Csepicsányi Lehel, -1917: Elek Mihály, - 1918: Veseri János, - 1919: Steiner Oszkár, - 1945-1950: özv. Steiner Oszkárné, Robitsek Ilona hatósági kezelő, Székely Sándor felelős vezető (27).

Hazslinszky Károly (Ungvár, 1853... - Budapest, 1910. X. 7.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1878-ban gyógyszerészi oklevelet szerzett. 1884-ben gyógyszerertári jogosítványt nyert a budapesti Józsefvárosban. A gyógyszerertárát 1885-ben nyitotta meg. Több saját készítménye volt: sósavas pepszin tabletta, vasas pepton-conserv, vasas phosphor tabletta, vasas albuminát szörp, Cardopatia. Több sikeres állatgyógyászati készítménye volt: Sarin a sertéspestis ellen, kehpör lovaknak, rüholaj, bélgörcs labdacs. Gyógyszerertárát 1904-ben eladta. Ettől kezdve szikvíz és szifonok gyártásával foglalkozott. 1897-1906 között az „Állategészség” szaklapot szerkesztette dr. Rátz István állatorvos, egyetemi tanárral (28).

Illés próféta gyógyszertár

A belügyminiszter a 75469-1887. B. M. számú rendeletével személyes jogú gyógyszertár létesítését engedélyezte a Práter utca és az Illés utca sarkára. A jog adományozását a rendelet átengedte a közigazgatási bizottságnak. A bizottság az 1888. III. 12-én tartott ülésén hozott 585-1888. kbg. számú határozatával Blaschnek Rezső gyógyszerésznek adta át. Ezt a belügyminiszter tudomásul vette. A gyógyszertár 1888. IX. 17-én nyílt meg az engedélyezett helyen. Később áthelyezték a gyógyszertárat a Romanelli utca 15. szám alá (ma Illés utca). 1936-ban a gyógyszertár a Romanelli utca 12. szám alá kerül.

Tulajdonosok: 1888: Blaschnek Rezső, - 1907: Stiglitz Károly, - 1911: Bleyer Károly, - 1932: Bleyer Károly, Hofer Antal bérlő, - 1936: Adler Tihamér, Hofer Antal bérlő, - 1938-1950: Hofer Antal (†1954. V. 27.) (29).

Apostol gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Lukács Andor gyógyszerész nyerte el a 78229-1892. B. M. számú rendelettel. A rendelet a József körúton a Baross utcától az Üllői útig terjedő területre engedélyezte a gyógyszertár felállítását. A gyógyszertár 1893. XI. 14-én nyílt meg a József körút 64. szám alatt. Tulajdonosok: 1893: Lukács Andor, - 1894: Raditz Róbert, - 1902: Halápi Frigyes, - 1908: Örkény Hugó, - 1911: Elek Mihály, - 1916: Czukor László, - 1945-1950: Czukor János tulajdonos, Feindrich (Fésűs) Arnold felelős vezető. A gyógyszertár Czukor-néven ma is működik (30).

Czukor László Szentesen született 1886. V. 29-én. A Budapesti Tudományegyetemen 1908-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Az I. világháború idején egészségügyi szakszolgálatot teljesített. Az alkalmazotti idejét letöltve, 1916-ban megvásárolta a Budapesti Apostol gyógyszertárat, amelynek 28 évig volt a tulajdonosa. Budapesten bekapcsolódott a Budapesti Gyógyszerész Testület és a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület munkálataiba. Dr. Nagy Béla gyógyszerésszel részt vett a Certa Laboratórium alapításában. Az 1944 utáni sorsa sajnos ismeretlen (31).

Feindrich (Fésűs) Arnold (Tolcsva, Zemplén megye, 1901. VI. 9. – Budapest, 1975. IX. 3.)

A Pázmány Péter Tudományegyetemen 1931-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Budapesti gyógyszertárakban alkalmazottként dolgozott. 1945 után a budapesti Apostol gyógyszertár felelős vezetőjeként működött. Az államosítás után a Fővárosi Gyógyszertári Központ alkalmazottja volt. 1951-től a Gyógyszerész Szakcsoport vezetőségi tagjaként is tevékenykedett. 1956 után a Péterfy Kórház gyógyszertárának a vezetője lett. A szakmai munkásságát több kitüntetéssel ismerték el (32).

Szent Margit gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Korányi Lajos gyógyszerész nyerte el a 78229-1892. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1893. XII. 23-án nyílt meg a Népszínház utca 22. szám alatt, az Aggtelek utca (ma Kiss József utca) sarkán. A gyógyszertár ma is működik az állatgyógyászati gyógyszerek forgalmazásával kibővíve. – Tulajdonosok: 1893: Korányi Lajos, - 1936: dr. Korányi Milós, - 1941-1950: ifj.Sztincsik Isván tulajdonos, dr. Korányi Miklós üzlettárs (33).

Korányi Lajos (Hajdúböszörmény, 1865... - Budapest, 1944. XII. 6.)

A család eredeti neve 1848-ig Kornfeld volt. A család egyik ősatya, Kornfeld Sebald (1800-1885) orvos volt. Az ő fia volt dr. Korányi Frigyes (1827-1913) orvos-professzor. Testvére volt Korányi Imre (1831-1909) gyógyszerész, aki előbb Debrecenben, Hajdúböszörményben, majd Nyíregyházán volt gyógyszerész. Lajos az ő fia volt. A Budapesti Tudományegyetemen 1886-ban szerzett gyógyszerészi oklevelet. Az alkalmazotti ideje után gyógyszertári jogosítványt nyert 1892-ben Budapesten. Aktívan foglalkozott a gyógyszerészet szakmai és szervezeti kérdéseivel. Így jelentős szakmai-közéleti munkát végzett. Rövid ideig betöltötte a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület elnöki tisztségét 1926-27-ben. Lánya, Korányi Márta 1919-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet, de ő csak a házasságkötéséig működött a családi gyógyszertárban. Miklós fiát a gyógyszerészi pályára nevelte (34).

Dr. Korányi Miklós (Tahitótfalu, 1896. VII. 25. – Budapest, 1975. III. 23.)

Fiatalon részt vett az I. világháborúban. A főhadnagy, aki igazolást adott a származásáról, leírta, hogy a két azonosíthatatlan nagyszülő nem zsidó. Így ezzel megmentette a családot. A Budapesti Tudományegyetemen 1920-ban szerzett gyógyszerészi, 1924-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Több közleménye jelent meg „A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság Értesítőjében”, 1933-ban a kivonó eljárásokról, a mikroszublimációs vizsgálatokról, valamint a gyógyszerész munkája közben felmerülő nehézségekről. 1944-ben bevonult katonának. Parancsnok lett az 506-os hadikórházban, majd Bécsbe kerül a családjával. 1945 szeptemberéig a vöröskeresztes hadikórházban működött. Hazatérve, a gyógyszertárat kifizetve találja. Tőkéstársat vesz maga mellé és az államosításig együtt üzemeltetik a patikát. Az államosítás után a Margit körút-Frankel Leó utca sarkán lévő gyógyszertárba került. Itt az élete végéig működött, olykor nehéz körülmények között. Hobbija: szerette a magyar nótát. Így kedvtelésből írt dalszövegeket, amelyek ma is elhangzanak a Magyar Rádióban (35).

Kálvária gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Ladányi Zoltán gyógyszerész nyerte el a 45020-1893. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1894. március 21-én nyílt meg a Baross utca 131. szám alatt. A gyógyszertár később átkerült a Baross utca 129. számú házba. Ma is működik a gyógyszertár. - Tulajdonosok: 1894: Ladányi Zoltán, - 1905: Österreicher Ármin, - 1917: Preisich Károly, dr. Konrád Jenő üzemtárs, - 1924: Preisich Károly, dr. Konrád Géza üzemtárs, - 1956-1950: Dr. Konrád Géza tulajdonos, özv. Preisich Károlyné haszonélvező üzemtárs (36).

Szent Péter gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Ursits Dezső nyerte el a 78229-1892. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1894. V. 18-án nyílt meg a Német utca 31. szám alatt Központi Gyógyszertár elnevezéssel. 1894-ben változott a neve Szent Péterre. A 87429-1896. B. M. rendelet hozzájárult a gyógyszertár áthelyezésére a József körút 32. szám alá, amely egyben a Rákóczi tér 19. számnak is megfelelt. A 751717-1899. B. M. rendelettel ismét áthelyezték a gyógyszertárat 1899. XII. 15-én a Rákóczi tér 2. szám alá. Átszámozás miatt a mai is működő gyógyszertár a Német utca 2. szám alatt működik, a Rákóczi tér sarkán. – Tulajdonosok: 1894: Ursits Dezső, - 1906: Falk Richárd, - 1910: Glück Rezső, - 1911: dr. Varsa Ernő, - 1929: Pikler György, - 1943: Fülöp Péter, - 1945-1950: Pikler Györgyné tulajdonos, Schneer Károly üzemtárs (37).

Falk Miksa Richárd (Debrecen, 1878. X. 28. – Budapest, 1920. II. 27.)

Középiskolás korában már különböző lapokba írogatott. A Kolozsvári Egyetemen 1899-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A kassai helyőrségi kórházban szolgált. Az első novellás kötete 1899-ben jelent meg. Az első operettjével, a Phrynével sikert aratott a Kassai Színházban. Budapesten 1904-bn megalapította és szerkesztette „A Színház” c. lapot. Színes riportokat készített színészekkel, rendezőkkel, színigazgatókkal. Foglalkozott a színész-képzéssel, a vidéki színházak kulturális életével, a művészi teljesítménnyel és a színészi hivatással. A szatirikus veseit, krónikáit Fakír álnéven tette közzé. Sikeres volt a volt a Kis kofa c. nagyoperettje. Librettót írt 1906-ban Petőfi Sándor János vitéz művéből. Ebben az évben megvásárolta a budapesti Szent Péter gyógyszertárat és így ő lett a tulajdonosa. Azonban ezt 3 év múlva eladta. Ezt követően a regényei és művei egymás után jelentek meg. Az I. világháború idején katonai szolgálatot teljesített. Mint gyógyszerész, a fővárosi helyőrségi kórházban működött. 1915-ben mutatták be a Magyar Színházban a Petrarca szerelme című kétfelvonásos daljátékát. Számos filmforgatókönyvet írt és fordított (38).

Szent Család gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogosítványát Csippék János gyógyszerész nyerte el 10881-1905. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 195. XI. 7-én nyílt meg a Práter utca 45. szám alatt. – Tulajdonosok: 1905: Csippék János, - 1913: Kasztner Sándor (1879-1951), - 1926-1950: dr. Wéber Dezső, Kasztner Sándor üzlettárs (39).

Csippék János (Brezsnóbánya, Zólyom megye, 1845... - Budapest, 1916. X. 11.)

A Pesti Tudományegyetemen 1867-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. A több éves alkalmazotti munkája után, 1875-től a Bars megyei szentkereszti Arany Kereszt gyógyszertár tulajdonosa, egy évvel később a nagytapolcsányi Arany Oroszlán gyógyszertár tulajdonosa lett. Itt kezdte meg a gyógyszerésztörténeti kutatásait. Ez a felvidéki gyógyszerészet és a gyógyszertárak történetére terjedt ki. De ismertette a szerzetesrendi gyógyszertárak múltját és az olejkárok tevékenységét is. Néprajzi témájú közleményében az ősi sáfrányosokról is értekezett. Budapestre költözött 1905-ben. Gyógyszertári jogosítványt nyert a József városban. A Szent Család gyógyszertár tulajdonosa volt 1913-ig. A gyászjelentése szerint 1916. X. 11-én halt meg. A Magyar Életrajzi Lexikonban hibásan közölték, ott X. 8. a halálozás dátuma (40).

Dr. Wéber Dezső (Budapest, 1883. VIII. 12. – Budapest, 1952. V. 5.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1905-ben gyógyszerészi, a Berni Egyetemen, dr. Alexander Tschirch professzornál 1907-ben bölcsészdoktori oklevelet szerzett. Hazatérve a Gyakornoki Tanfolyam asszisztense volt és az Állami Szőlészeti Kísérleti Állomáson a filoxera elváltozásokkal foglalkozott. 1909-től dr. Deér Endre Jó Pásztor gyógyszertárában megbízta őt az orvos-laboratóriumi kémszer-részleg vezetésére. 1913-ban Kasztner Sándorral megvásárolta a Szent Család gyógyszertárat. Részt vett az I. világháborúban. 1920-tól a Gyakornoki Tanfolyamon a Gyakorlati gyógyszerészetet adta elő. A Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság alapítójaként annak a pénztárosa volt. A Szent Család gyógyszertár tulajdonosaként minden galenikumot ő készített és vizsgált. Az Országos Közegészségügyi Tanács tagjaként, 1931-től az egyetemmel is szoros kapcsolatban volt. 1940-től a „Bevezetés a gyógyszerészi hivatásba” tárgy előadója volt. E témakörből 1941-ben egyetemi magántanárrá habilitálták. A tudományos munkásságát 1945 után már nem folytathatta. Az államosítás után néhány hónapig még dolgozhatott a volt gyógyszertárában (41).

II. Rákóczi Ferenc gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Szamossy Gyula gyógyszerész nyerte el a belügyminiszter 79057-1905. B. M. számú rendeletével. A gyógyszertár 1906. május 31-én nyílt meg a Rákóczi út 25. szám alatt. A 100774—1926. N. M. M. rendelet megengedte a gyógyszertár áthelyezését a Rákóczi út 23. szám alá. Ez

1928. VIII. 3-án megtörtént. – Tulajdonosok: 1906: Szamossy Gyula, - 1910: Basch Ernő, - 1913: Gerő Izidor, - 1918: Elek Mihály (†1940 IV. 9.), - 1940-1950: Dr. Knorr Zoltánné, Elek Livia (42).

Szent Rókus gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Lux Mihály gyógyszerész nyerte el a 103493-1910. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár eredetileg a Rákóczi út VII. kerületi oldalán, a Rákóczi út 70. szám alatt nyílt meg 1911. IV.6-án. A gyógyszertárat a 218993-1933. XV, B. M. számú rendelettel áthelyezték a Rákóczi út VIII. kerületi oldalára, a Rákóczi út 61. szám alá. – Tulajdonosok: 1911: Lux Mihály, - 1930: Bene Vince, - 1933: Brüll András, - 1943-1950: özv. Koppány Vilmosné, Kohlmann Györgyi (43).

Teleki gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Maurer Armand gyógyszerész nyerte el a 124040-1918. B. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1920. III. 22-én nyílt meg a Teleki tér 3. szám alatt. A gyógyszertár ma is működik a Teleki tér 1. szám alatt, a Szerdahelyi utca sarkán. Az eredeti helyén ma drogéria működik. – Tulajdonosok: 1920: Maurer Armand, - 1928: Szántó Sándor, - 1929: Maurer Armand, - 1934: Dániel Mihály, - 1937: Maurer Armand, - 1939: dr. Maurer Kornél, - 1941-1950: Lázár József (44).

Maurer Armand (Budapest, 1874. XII. 10. – Budapest, 1939. VIII. 28.)

A Budapesti Tudományegyetemen 1897-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Hosszabb ideig alkalmazottként működött fővárosi gyógyszertárakban. Az 1906-ban alapított Gyógyszerészsegédek Országos Szövetségében csaknem a haláláig jelentős munkát végzett. Amikor a Szövetség 1912-ben kettévált, attól kezdve 1919-ig a Gyógyszerész Újságot szerkesztette. 1918-ban gyógyszertári jogosítványt nyert a budapesti Teleki téren, a gyógyszertárát csak 1920-ban nyitotta meg. A Tanácsköztársaság idején felkérték a gyógyszerész-szakfelügyelők oktatására a gyógyszertári és a laboratóriumi üzemrend tárgykörben. A betegsége miatt 1939 elején átruházta a fiának, dr. Maurer Kornélnak a gyógyszertárát (45).

Szanatórium gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Ottinger Vilmos gyógyszerész nyerte el a 45992-1922. N. M.M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1923. V. 5-én nyílt meg a Szentkirályi utca 22. szám alatt. – Tulajdonosok: 1923: Ottinger Vilmos, - 1924: Szendrei Béla (†1936. VII. 28.), -1936: özv. Szendrei Béláné haszonélvező, Csillag Imre bérlő, - 1945-1950: özv. Szendrei Béláné haszonélvező, Gonda László felelős vezető (46).

Józsefvárosi gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Moldt Béla gyógyszerész nyerte el a 45956-1922. N. M. M. számú rendelettel. A gyógyszertár felállítását a József utca tájékában határozták meg. A gyógyszertár 1925. II. 15-én nyílt meg a József körút 40. szám alatt. – Tulajdonosok. 1925: Moldt Béla (†1946. XI. 28.), dr. Báthori Ferenc üzemtárs, - 1946-1950: özv. Moldt Béláné haszonélvező, dr. Báthori Ferenc felelős vezető (47).

Baross gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Mór Gyula gyógyszerész nyerte el a 45957-1922. N. M. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1923. II. 10-én nyílt meg a Baross utca 111. szám alatt. – Tulajdonosok: 1923: Mór Gyula, - 1929: Csathó Sándor, Gábori György kezelő, - 1941: Torma Dániel, Gábori György üzlettárs, - 1945-1950: Csathó Sándor, özv. Gábori Györgyné haszonélvező (48).

Üdvöztítő gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Kiss Ferenc gyógyszerész nyerte el a 45954-1922. N. M. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1922. XII. 15-én nyílt meg a Népszínház utca 35. szám alatt. A gyógyszertár számos saját gyógyszerkülönlegességet forgalmazott. – Tulajdonosok: 1922: Kiss Ferenc, - 1923: Nägele Géza, - 1933: Nägele Antal, - 1935-1950: Nägele Géza (49).

Nägele Antal 1866-ban született a Torontál megyei Nagyószön. A Budapesti Tudományegyetemen 1888. V. 25-én szerzett gyógyszerészi oklevelet. A fia, Nägele Géza 1894. X. 10-én született a Temes megyei Rigósfürdőn. A Budapesti Tudományegyetemen 1919. VII. 14-én szerzett gyógyszerészi oklevelet. Előbb 1921-től a makói Szent István gyógyszertár tulajdonosa volt. 1923-tól az államosításig volt a budapesti Üdvöztítő gyógyszertár tulajdonosa. A halálozási idejük ismeretlen (50).

Zrinyi gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzlet jogát Pálfy Gyula gyógyszerész nyerte el a 33166-1923. N. M. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1924. X. 11-én nyílt meg a József körút 10. szám alatt. – Tulajdonosok: 1924: Pálfy Gyula, - 1933: Kalmár Miksa István, - 1945-1950: Kalmár István és neje (51).

Nagy-Magyarország gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Barcs Béla gyógyszerész nyerte el a 61031-1927. N. M. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1929. V. 8-án nyílt meg a Karpfenstein (ma Karácsony Sándor) utca 21. szám alatt. 1945 után Ezüstoffenyő gyógyszertár néven működött. - Tulajdonosok: 1929: Barcs Béla, - 1934: Altmann Aladár, Kátai Gyula üzlettárs, - 1945-1950: Altmann Aladár (52).

Gróf Apponyi Albert gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát Steiner Ferenc gyógyszerész nyerte el a 61013-1928. N. M. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1929. II. 23-án nyílt meg a Baross tér 6. szám alatt. – Tulajdonosok: 1929: Steiner Ferenc, - 1933-1950: Bér Sándor (53).

Steiner Ferenc (Temesvár, 1856. III. 6. – Budapest, 1936. IX. 3.)

A Grazi Tudományegyetemen 1877-ben szerzett gyógyszerészi oklevelet. Részt vett 1877-78-ban a boszniai okkupációban. Szülőhelyén 1879-től a Fekete Sas gyógyszertár tulajdonosa lett. A város közéletének egyik legtevékenyebb és buzgó alakja. A városi törvényhatósági bizottság tagja. Megalapította temesvári Színügy-gyámoló Egyletet és a Magyar Nyelvterjesztő Egylet elnöke volt. Kezdeményezésére létesült a temesvári honvéd-emlékmű és az 1848-49-es szabadságharc emlékére felállított szabadfalvi Bem-emlékmű. 1920-ben kiutasították Romániából és Budapesten telepedett le. A Gróf Apponyi Albert gyógyszertár alapító tulajdonosa (54).

Nagyboldogasszony gyógyszertár

A gyógyszertár személyes üzleti jogát dr. Dömötör Lajos gyógyszerész nyerte el a 61012-1928. N. M. M. számú rendelettel. A gyógyszertár 1929. VI. 15-én nyílt meg a Práter utca 1./József körút 80. számú sarokházban. – Tulajdonosok: 1929: dr. Dömötör Lajos (†1939.VI. 12.), - 1939: Csernus Lukács Lajos senior, - 1945-1950: Sándor Imre (55).

Dr. Dömötör Lajos (Szombathely, 1887... - Székesfehérvár és Dinnyés között, 1939. VI. 12.)

A Kolozsvári Egyetemen 1910-ben gyógyszerészi, 1911-ben gyógyszerészdoktori oklevelet szerzett. Hosszabb ideig alkalmazott gyógyszerészként működött. 1920 után bekapcsolódott az Okleveles Gyógyszerészek Egyesülete mozgalmába. 1922-től az Egyesület jegyzője lett. 1925. január 12-én megválasztották az Egyesület titkárává és egyidejűleg a Gyógyszerészek Lapja felelős szerkesztője lett. 1927-től alelnökként működött, majd 1928-1929-ben az Egyesület ügyvezető titkára. 1929-től a budapesti Nagyboldogasszony gyógyszertár tulajdonosa lett. 1939-ben egy váratlan közlekedési baleset áldozata lett (56, 57).

A Királyi Magyar Tudományegyetem gyógyszertára

A budapesti Egyetemi Gyógyszertár létrehozását a 40971-1907. B. M. számú rendelet engedélyezte. A gyógyszertár 1907. VII. 15-én nyílt meg az Orvosi Kar Üllői út 26. számú épülete második emeletén. A gyógyszertár alapító főgyógyszerésze dr. Matolcsy Miklós (1869. V. 3. – 1938. XII. 5.) volt. Őt követte dr. Csipke Zoltán (1899. VII. 26. – 1966. II. 6.) egyetemi magántanár. A megnövekedett feladatok miatt 1938-ban a gyógyszertár átköltözött a Hőgyes Endre utca 7-9. szám alá. Ma is itt működik (58).

Budapesti Kerületi Munkásbiztosító Intézet gyógyszertára

Az intézmény egyik első jogelődje volt az 1870-ben alapított Általános Munkás-betegsegélyző és Rokkant Pénztár. Az ipari és kereskedelmi alkalmazottak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló 1907. évi XIX. törvényzikk a családtagokra is kiterjesztette a biztosításokat. A törvény két központi szerv létrehozását írta elő. Az egyik Budapesten, a másik Zágrábban működött. A törvény alapján alakult meg az Országos Munkás-betegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár Budapesten. Engedélyszáma: 1338/1910. A pénztár a munkaadók és a munkavállalók 50-50%-os befizetéseiből működött. Az I. világháború utáni időszakban a pénztár sajnos deficites volt. Így érthető volt, hogy csak az olcsóbb gyógyszerekhez juthattak hozzá a betegek. A Pénztár egy új gyógyszerrendelési útmutatót is kiadott, amely két részletben megjelent a Gyógyszerészi Közlönyben. A pénztár házi gyógyszertárának a létrehozását a 7108-1920. I. N. M. M. számú rendelet engedélyezte. A gyógyszertár a budapesti Fiumei út 19/b. számú, ma is működő, több emeletes épületben 1921. VI. 1-én nyílt meg. Az Intézet 1928-tól Országos Társadalombiztosító Intézet (OTI) néven működött tovább (59, 60, 61).

Az 1921-ben megnyitott gyógyszertár gyógyszerészeinek az adatai csak 1924-től követhetők a Gyógyszerészi Évkönyvekben, Zsebnaptárakban: 1924: Draskóczy Milkó László, - 1925: Ónody Ferenc, - 1929: Roósz János, - 1930: Schmidt József, - 1936: Szeder Endre, - 1940-1950: Botka Elemér.

VIII. kerületi gyógyszertárak 1950 után

1971: 20 gyógyszertár, - 2002: 18 gyógyszertár, - 2018: 17 gyógyszertár.

Irodalom:

1. Budapest Lexikon. Akadémiai Kiadó, Budapest, I. kötet, 624-628 (1993)
2. Budapest Lexikon. II. kötet, 310-311 (1993)
3. Budapest Lexikon. I. kötet, 468-469
4. Budapest Lexikon. I. kötet, 151-152
5. Budapest Lexikon. II. kötet, 252
6. Budapest Lexikon. I. kötet, 628
7. wikipedia.org/wiki/Budapest_VIII_kerulete
8. Sztankai István: A gyógyszerészetre és a budapesti gyógyszertárakra vonatkozó adatok. Budapest, 234-236 (1935)
9. Sztankai István: i. m. 236-238
10. Zalai Károly: A magyar gyógyszerészet nagyjai. Budapest, 147 (2001)
11. Péter H. Mária: Az erdélyi gyógyszerészet magyar vonatkozásai. Kolozsvár, II. kötet, 372-373 (2013)
12. Zalai Károly: i. m. 148
13. Péter H. Mária: i. m. II. kötet, 230-231
14. Zalai Károly: i. m. 149
15. Sztankai István: i. m. 238
16. Gyógyszerészi Közlöny, 25, 52, 828 (1916)
17. Gyógyszerészi Közlöny, 49, 6, 97 (1933)
18. Szmodits László: Neves magyar gyógyszerészek kegyeleti adattára. Dictum Kiadó, Budapest, 261 (2003)
19. Sztankai István: i. m. 238-239
20. Gyógyszerészi Hetilap, 24, 34, 543-545 (1885)
21. Gyógyszerészi Közlöny, 28, 12, 180-181 (1912)
22. A Magyar Társadalom Lexikonja. Budapest, 422 (1930)
23. www.gyogyszeresztortenet.hu/blog/2015/01/08/orkeny-istvan-gogyszeresz-es-iro/?hilite=%27orkeny%27
24. Sztankai István: i. m. 239
25. Zalai Károly: i. m. 46

26. Gyógyszerészet, 3, 4, 154-155 (1959)
27. Sztankai István: i. m. 239
28. Gyógyszerészi Közlöny, 26, 38, 610 (1910)
29. Sztankai István: i. m. 239-240
30. Sztankai István: i. m. 240
31. A Magyar Társadalom Lexikonja. Budapest, 107 (1930)
32. Gyógyszerészt, 19, 12, 477 (1975)
33. Sztankai István: i. m. 240
34. Kollányi Irén: Korányi gyógyszerészek. www.bacsorszag.rs/pdf/9d8376efc9pdf 45p
35. Kollányi Irén: i.m. 46-49 (2012)
36. Sztankai István: i. m. 240
37. Sztankai István: i. m. 241
38. Új Magyar Életrajzi Lexikon. Budapest, 2. kötet, 482 (2001)
39. Sztankai István: i. m. 241
40. Gyógyszerészi Közlöny, 32, 43, 695-696 (1916)
41. Gyógyszerészet, 29, 6, 227-228 (1985)
42. Gyógyszerészet, i. m. 241-242
43. Sztankai István: i. m. 242
44. Sztankai István: i. m. 242
45. Gyógyszerészi Közlöny, 55, 35, 597 (1939)
46. Sztankai István: i. m. 242
47. Sztankai István: i. m. 243
48. Sztankai István: i. m. 243
49. Sztankai István: i. m. 243
50. Beniczky Péter: Az egyetemi gyógyszerészképzés vizsgálata 1852-1950-ig. Egyetemi doktori értekezés. Budapest, 50, 122 (1991)
51. Sztankai István: i. m. 243
52. Sztankai István: i. m. 244
53. Sztankai István: i. m. 244
54. Péter H. Mária: i. m. II. kötet, 342-343 (2013)
55. Sztankai István: 244
56. Gyógyszerészi Közlöny, 55, 24, 414-415 (1939)
57. Gyógyszerészek Lapja, 34, 12, 11 (1939)

Magyar Gyógyszerésztörténeti Társaság
www.gyogyszeresztortenet.hu
2018 június 22.

58. Sztankai István: i. m. 246

59. Gyógyszerészi Közlöny, 34, 23, 323-326, - 24, 346-348 (1918)

60. Igazné, Prónai Borbála: A kötelező társadalombiztosítás kialakulása és fejlődése

Magyarországon. Egyetemi doktori értekezés. Budapest, (2006)

<https://btk.ppke.hu/DR/igazne.pdf>

61. Sztankai István: i. m. 246